

'Het veld vertelt'

Omgevingsverkenning

Mijn visie

Zelf ben ik opgegroeid op het platteland, in een dorpje tussen de weilanden en boerderijen. Ik zie dat er steeds meer boerenbedrijven verdwijnen. Het boeren leven lijkt voor opvolgers niet aantrekkelijk en winstgevend genoeg meer. Ik bewonder de boeren die naast hun boerenbedrijf een nevenonderneming starten en op deze manier ook nog eens meer aandacht van de recreant vestigen op het boeren bestaan.

Ik vind de vele vormen van agrotourisme een waardevolle toevoeging op een boerenbedrijf. Ze dragen bij aan de samenleving in de vorm van het aanbieden van toeristische activiteiten of zorg. Ze geven een meerwaarde aan de boer, zijn bedrijf én bieden een nieuwe dimensie aan de recreant.

De reden waarom boeren zich richten tot een nieuwe onderneming op hun erf vind ik echter schrikbarend. Boeren komen moeilijk rond van hun hoofdkomsten: het verbouwen van voedsel of het houden van vee. Hierdoor verdwijnen veel boerenbedrijven of zoeken ze een oplossing binnen het agrotourisme of de agrozorg.

Omdat het schrikbarend is dat de mensen die in onze samenleving voor ons voedsel zorgen zich moeten richten op een andere inkomstenbron vind ik dat een nieuwe vorm van agrotourisme dicht bij de boer moet staan. Hij moet hier een grote rol in spelen en zich nauw verbonden voelen met zijn onderneming.

Bestaand agrotourisme Nederland

Binnen Nederland zijn uiteraard al allerlei vormen van agrotourisme te vinden. Deze sector kan onderverdeeld worden in dagrecreatie en verblijfsrecreatie. Daarnaast zijn er ook boerenbedrijven die zich richten op de zorg-

sector en dus een zorgboerderij hebben.

Bestaand agrotourisme buitenland

In het buitenland richt het agrotourisme zich vooral op verblijfsrecreatie. Er worden veel kampeerplaatsen bij boeren aangeboden.

Waarom een nieuw agrotourisme concept

Ondanks de vele bestaande en steeds weer nieuw bijkomende vormen van agrotourisme kan deze sector wel een frisse wind gebruiken. Het wordt tijd dat een nieuwe doelgroep wordt aangesproken. Mensen die nu nog geen gebruik maken van agrotouristische diensten moeten worden geprikkeld om de prachtige landschappen van Nederland te komen aanschouwen en beleven.

Er zijn immers veel landschappen in Nederland nog onbelicht gebleven. Veel beboste gebieden en heidegronden krijgen de aandacht van organisaties als Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer hoewel het platteland een minstens zo interessante geschiedenis en gebruik heeft. Deze weilanden die dit landschap vormen zijn echter het eigendom van boeren. Hier ligt een kans om deze landschappen te betrekken bij de sectoren *naturrecreatie* en *agrotourisme*.

Voor boeren is het ook belangrijk om een vorm van agrotourisme te hebben die bij hun en hun bedrijf aansluit. De onderneming moet dicht bij de boer en zijn bedrijf staan en alle aanwezige kwaliteiten optimaal benutten.

‘Het veld vertelt’

Sfeerimpressie

Het veld vertelt

'Het veld vertelt'

Het concept

Boeren bezoekerscentrum: 'Het veld vertelt'

In Nederland zijn er bezoekerscentra te vinden bij natuurgebieden. Vaak opgezet door Staatsbosbeheer of Natuurmonumenten. Deze centra zijn leuke en leerzame trekpleisters voor gezinnen met jonge kinderen of andere geïnteresseerden in het gebied.

De centra zijn vooral te vinden bij beboste gebieden zoals de veluwe, hoewel er steeds meer interesse komt in de open polders en landschappen. Hier is nog niet zoiets te vinden als een interactief informatiecentrum over het landschap.

'Het veld vertelt' houdt in dat er kleinschalige, interactieve bezoekerscentra over het landschap, gehuisvest worden op een boeren erf. Hierbinnen kan de wijsheid die de boer heeft over zijn land en het omliggende landschap op een leuke manier overgebracht worden op de nieuwe generatie.

Het ontdekken van nieuwe landschappen voor dagrecreanten is in deze sector een gat in de markt. Het concept van een bezoekerscentra kan worden toegepast door een boer op zijn eigen erf. Een schuur kan worden gebruikt als ruimte om verhalend, spelenderwijs en interactief het verhaal te vertellen van het landschap waar de recreant zich in bevindt.

Er kan worden ingegaan op de geschiedenis: hoe is dit landschap ontstaan? Wat heeft de natuur hier aan bijgedragen en wat heeft de mens eraan toegevoegd? Wat is de relatie van de boer met zijn land en op welke manier gebruikt hij het? Wat zijn de kneepjes van zijn vak?

Op deze manier kan de boer zijn eigen kennis gebruiken in deze nieuwe onderneming. Wat zich afspeelt op zijn erf staat dicht bij hem. Daarbij kan de recreant zich geen betere verteller wensen, want wie weet er meer van het land dan de boer?

De kennis van de boer kan worden aangevuld met informatie en beeldmateriaal van de plaatselijke historische vereniging die veel voorkomen bij dorpen en gemeentes op het platteland. Daarbij kan de boer eigen spullen gebruiken die hij misschien heeft geërft of juist moderne dingen die hij nog steeds dagelijks gebruikt.

Dit concept heet 'Het veld vertelt' omdat de boer het verhaal van zijn land verteld. Het land heeft zoveel meegemaakt door de jaren heen en de boer weet hier alles van.

De boer en zijn land

Niemand weet meer van het landschap dan de boer. Het land is zijn eten, het land is zijn kind. Van de geschiedenis, de bodem, het weer tot aan zijn eigen dagelijkse werkzaamheden op het land. De kennis is van generatie op generatie gegaan. En zo gaat dat op deze manier verder...

Interactief

Het is belangrijk dat deze centra interactief en uitnodigend zijn. Dit zal de doelgroep van gezinnen met jonge kinderen aanspreken. Voor inspiratie kan gekeken worden naar systemen die huidige bezoekerscentra gebruiken voor Natuur en Milieu Educatie.

Doelgroep

Dit concept richt zich op gezinnen met jonge kinderen. Toch is een interactief Natuur en Milieu Educatie centrum geschikt voor één ieder die geïnteresseerd is in het landschap en een leuk dagje uit.

Er wordt door dit concept een nieuwe groep mensen aangesproken die zich nu nog niet bezig houdt met het agrotourisme en die meer willen dan alleen een stukje wandelen of fietsen in de polders. Door van een boerderij een educatieve en leuke trekpleister te maken wordt een dagje recreëren aantrekkelijk voor het hele gezin.

'Het veld vertelt'

Referentiebeelden

'Het veld vertelt'

De uitwerking

Bestaande NME projecten bij boeren

Het idee om Natuur en Milieu Educatie toe te passen bij boeren is niet nieuw. Er zijn al verschillende boeren in Nederland die deze diensten aanbieden aan scholen of tijdens open dagen. Zo is er Boerenwijs (www.boerenwijs.nl) en Boerderij in de Kijker (www.boerderijindekijker.nl). Deze boeren richten zich echter alleen op scholen die op afspraak langs komen. Daarbij richten veel boeren zich alleen op de boerderij en het vee.

'Het veld vertelt' centra kunnen hier een nieuwe slag in maken. Ze kunnen ieder weekend en vakantie open zodat recreanten kunnen langskomen wanneer het hen uitkomt. Daarbij kunnen deze centra meer diepgang geven aan de informatie die wordt overgebracht. Behalve de dieren te aaien, leren kinderen spelenderwijs meer over het boerenbedrijf, het land en landschap waar het onderdeel van is.

Daarbij zijn de bestaande initiatieven voor NME op boerenbedrijven gebundeld in kleine groepen. Door van dit concept een netwerk te maken dat heel Nederland omvat, worden veel voordelen benut. Zo krijgt het concept meer bekendheid, zoals bestaande bezoekerscentra dat ook hebben. Mensen weten wat ze daar kunnen verwachten.

Voordelen groot netwerk

Door bestaande initiatieven te bundelen in een landelijk netwerk ontstaan voordelen. De naamsbekendheid zal bijvoorbeeld vergroot worden doordat alle soortgelijke ondernemingen dezelfde naam dragen (met eventueel een ondertitel passend bij het gebied).

Daarbij kan kennis en ervaring uitgewisseld worden tussen de boeren over het opzetten van zo'n onder-

neming en het aanvragen van subsidies.

Belangrijk is dat de 'Het veld vertelt' schuren wel kleinschalig blijven. Dit zal ook gebeuren omdat de boer deze zelf zal bewerkstelligen. Een kleinschalige en intieme sfeer zorgt ervoor dat de recreant zich als bezoeker op de boer zijn erf voelt. Daarbij creëert het een prettige en ongedwonge sfeer waardoor de onderneming dicht bij de belevingswereld van de boer blijft.

Concreet

Maar hoe zal dit er in het echt uit komen te zien? Op een boerenerf wordt één schuur ingericht als een 'Het veld vertelt' bezoekerscentrum. Een interactief centrum waar de boer zijn kennis over het landschap en zijn land op een vrijblijvende manier kan overbrengen op de kinderen en volwassenen.

In het bezoekerscentrum worden interessante wetenswaardigheden over het landschap en het boeren gebruik uitgelegd en gedemonstreerd. Dit kan worden gedaan door maquettes, films, speelmechanisme (bijvoorbeeld over de waterhuiscouding) waardoor kinderen de wetenswaardigheden zelf ervaren. Verder kunnen bijvoorbeeld oude prenten of echte exemplaren van oude landwerktuigen tentoongesteld worden. Of er kan juist worden ingegaan op de nieuwste technieken die boeren tegenwoordig kunnen gebruiken op het land.

Omdat het in deze Natuur en Milieu Educatie centra gaat om het landschap is het wel zo leuk als de recreanten het landschap zelf kunnen waarnemen en beleven. De boer kan gemakkelijk een wandelroute uitzetten over zijn erf, door zijn eigen weilanden en eventueel door de interessante dorpen in de omgeving.

Uitvoering

De boer kan veel dingen zelf uitvoeren. Hij kan de inhoud van een 'Het veld vertelt' centrum aanpassen aan de kennis en materialen die hij heeft.

De wandelroute kan hij gemakkelijk uitstippelen met een paar bewegwijzeringspaaltjes en eventueel wat houten opstapjes om over hekken en afscheidingen in de weilanden te komen.

Om bijvoorbeeld de inrichten van de schuur te kunnen bekostigen kan aan subsidies gedacht worden.

Meewerkende organisaties

Boeren kunnen in hun eigen omgeving zoeken naar organisaties die bij kunnen dragen aan de inhoud van hun 'Het veld vertelt' centrum. Dit kunnen regionale kunstenaars zijn die zich laten inspireren door het landschap. Of historische verenigingen die een groot archief hebben van foto's tot spullen over de geschiedenis van de dorpen en landschappen in de regio.

Gebruikte bronnen

www.dgtwente.doopsgezind.nl

www.veluwezoom.nl

www.kas-en-roos.nl

www.flemishcoast.co.uk

'Te hooi en te gras' Rien Poortvliet 1973

